

FI lausuntopyyntö VaVa syksy 2017

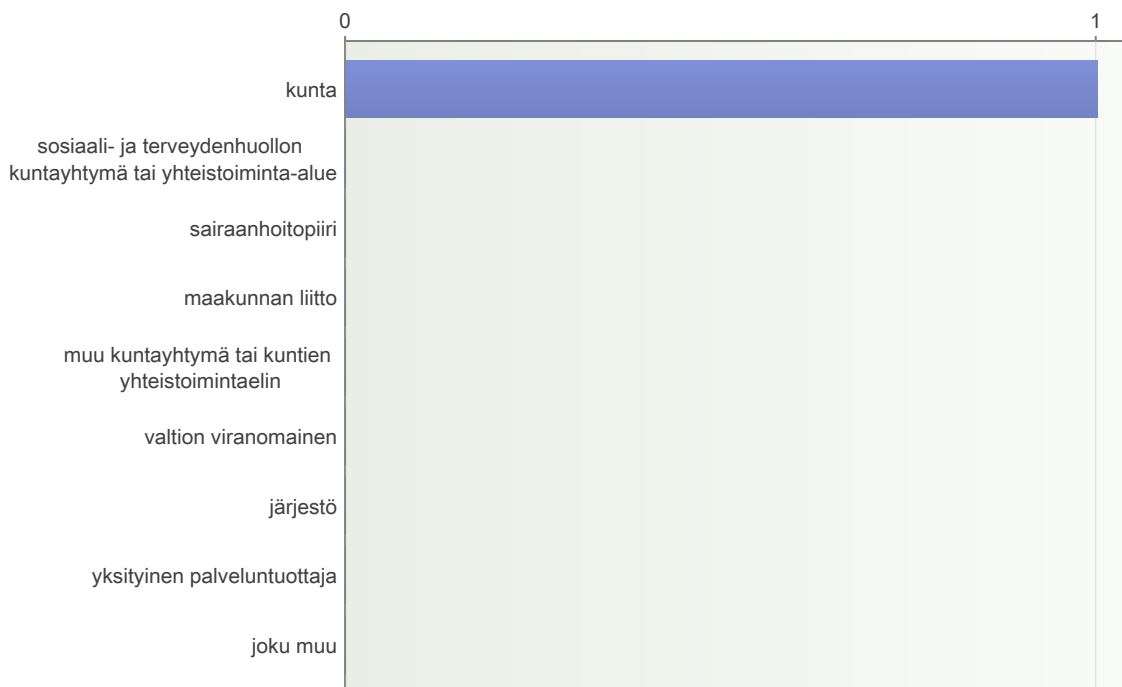
1. TAUSTATIEDOT

Vastaajien määrä: 1

Vastaajatahon virallinen nimi	Vastauksen kirjanneen henkilön nimi	Vastauksen vastuuhenkilön yhteystiedot, sähköposti ja puhelinnumero	Lausunnon käsittelypäivämäärä toimitilimessä	Toimielimen nimi
Kuhmon kaupunki	Juhana Juntunen	juhana.juntunen@kuhmo.fi	5.12.2017	Kuhmon kaupunginhallitus

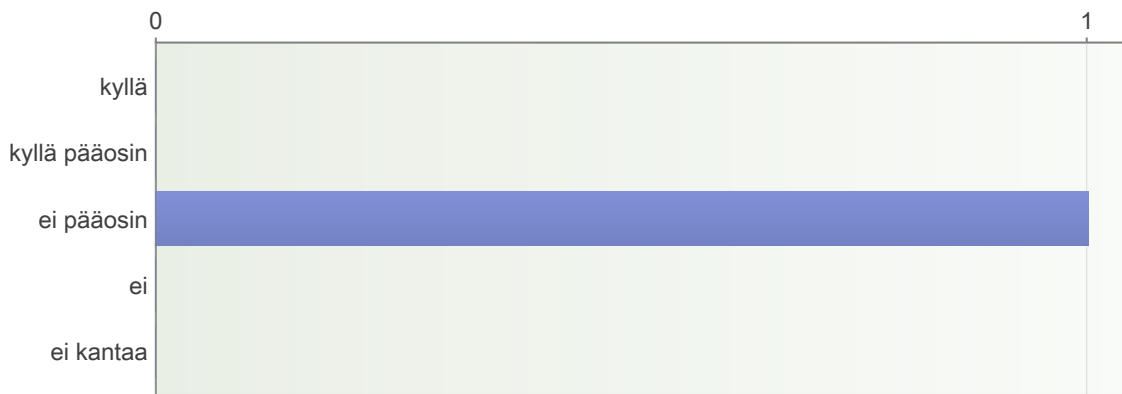
2. Onko vastaaja

Vastaajien määrä: 1

3. 1. Voidaanko ehdotetulla valinnanvapauslailla osaltaan kaventaa väestön terveys- ja hyvinvointieroja sekä parantaa palvelujen yhdenvertaista saatavuutta?

Vastaajien määrä: 1

4. Vapaamuotoiset huomiot.

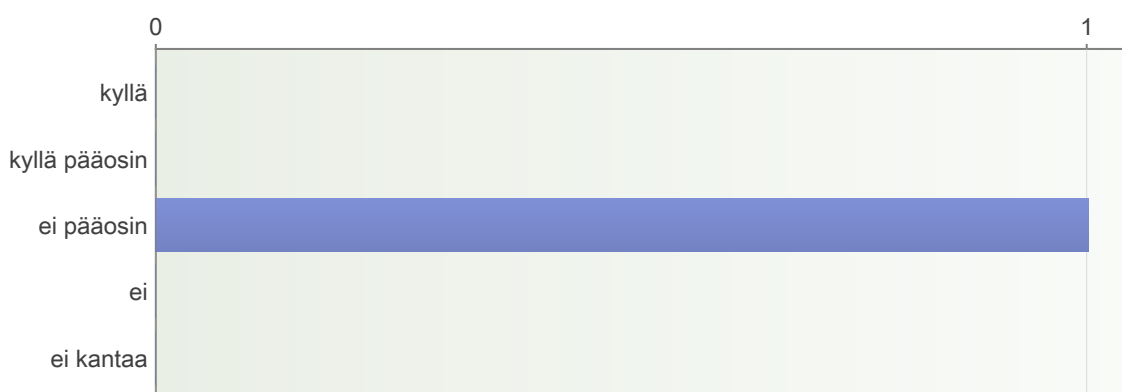
Vastaajien määrä: 1

- Riski on, että syrjäseudulla palveluntarjoajia ei ole tai palvelu on kalliimpaa kuin kasvukeskuksessa. Jos palvelut ovat kalliimpia, SOTE-menot kasvavat.

Nyt lausunnolla oleva SOTE -ratkaisu, jossa SOTE -järjestämismvastuu siirretään maakunnille, parantaa alueiden välistä yhdenvertaisuutta, mutta väestöryhmien väliseen yhdenvertaisuuteen sillä ei liene vaikutusta. Valinnanvapausmalli voi toteutumistavasta riippuen jopa heikentää yhdenvertaisuutta. Valinnanvapausmalli tulee toteuttaa siten, että se ei johda väestön hyvinvointi- ja terveyserojen lisääntymiseen.

5. 2. Edistääkö valinnanvapauslakiluonnos tarkoituksenmukaisella tavalla asiakkaan vaikutusmahdollisuuksia omiin palveluihin?

Vastaajien määrä: 1

6. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

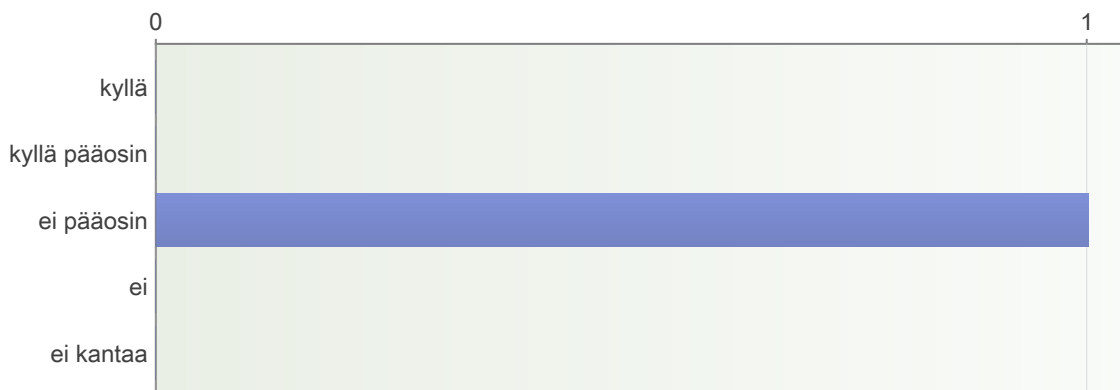
- Sote-keskukset aloittaisivat toimintansa kaikissa maakunnissa 1.1.2021. Asukkaat voisivat alkaa ilmoittautua sote-keskusten asiakkaiksi viimeistään 1.10.2020 lukien. Jos asiakas ei valitsisi sote-keskusta, hän jäisi maakunnan liikelaitoksen sote-keskuksen asiakkaaksi. Asiakkaille ilmoitettaisiin maakunnan liikelaitoksen sote-keskus, jonka asiakas hän on asuinpaikkansa perusteella. Samalla asiakkaalle ilmoitettaisiin, että hänellä on oikeus heti halutessaan vaihtaa sote-keskusta. Asiakkaan valittua sote-keskuksen uuden valinnan voisi tämän jälkeen tehdä pääsääntöisesti aikaisintaan 6 kuukaudenkuluttua edellisestä valinnasta. Jos maakunnan asukas ei ole tehnyt palveluistaan vastaavan sosiaali- ja terveyskeskuksen valintaa vuoden 2022 loppuun mennessä, maakunnan on osoitettava asukkaalle sote-keskus, joka on maakunnan alueella parhaiten asukkaan saavutettavissa (julkinen tai yksityinen).

Menettely lisää byrokratiaa. Kaikki asiakkaat, esimerkiksi sairaat vanhukset, eivät kaipaa valinnanvapautta vaan palvelua. Kaikki eivät pysty käyttämään valinnanvapautta.

Kuhmon kaupunki huomauttaa, että kaikilla pienillä palveluntuottajilla ei ole mahdollisuutta hankkia kaikkia erityislaitteita niiden kalleuden takia.

7. 3.Antaako lakiluonnos asiakkaalle riittävät mahdollisuudet hakeutua asiakkaan omaan tilanteeseen sopivaan palveluun?

Vastaajien määrä: 1

8. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

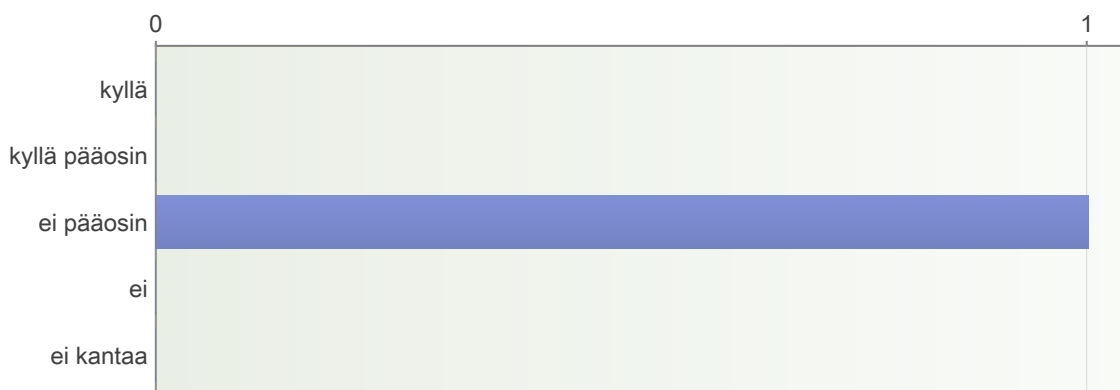
- Järjestelmässä asiakas voi periaatteessa valita palveluntuottajan. Suomen syrjäseuduilla ongelmana on kuitenkin ollut palvelujen saatavuus – ei valinnanvapauden puute. Lisäksi ongelmana on hoitohenkilökunnan ja lääkäreiden saatavuus.

Pitkien etäisyyksien, suuren sairastavuuden ja ikääntyneen väestörakenteen takia suuressa osassa Kainuuta valinnanvapauden edellyttämä vaihtoehtoinen ja kilpaileva palvelutarjonta ei kohtuullisella saavutettavuudella todennäköisesti toteudu. Valinnanvapautteen liittyvät mahdollisuudet keskittyvät todennäköisimmin vain maakuntakeskukseen (Kajaani), eikä palveluntuottajia ole pienemmissä kunnissa. Matkakustannusten korvaus vain lähimpään sosiaali- ja terveyskeskukseen asettaa kuntalaiset eriarvoiseen asemaan.

Asiakkaan on käytännössä mahdotonta tehdä asianmukainen valintapäätös ennen kuin hänellä on ajantasaista, luotettavaa ja vertailukelpoista tietoa palveluntuottajista ja ammattihenkilöistä. Pelkkä rekisteritieto palveluntuottajista tai ammatinharjoittajista on riittämätön yksilötason päätöksentekoon. Vertailukelpoisuus tulisi toteutua yhdenmukaisin ja luotettavin kriteerein koko maassa, ei pelkästään maakunnissa.

9. 4. Jos asiakkaalla on laaja-alaisia palveluntarpeita, toteutuuko lakiluonnoksen perusteella asiakkaan mahdollisuus saada tarpeen mukaisella tavalla yhteen sovitettuja palveluja?

Vastaajien määrä: 1

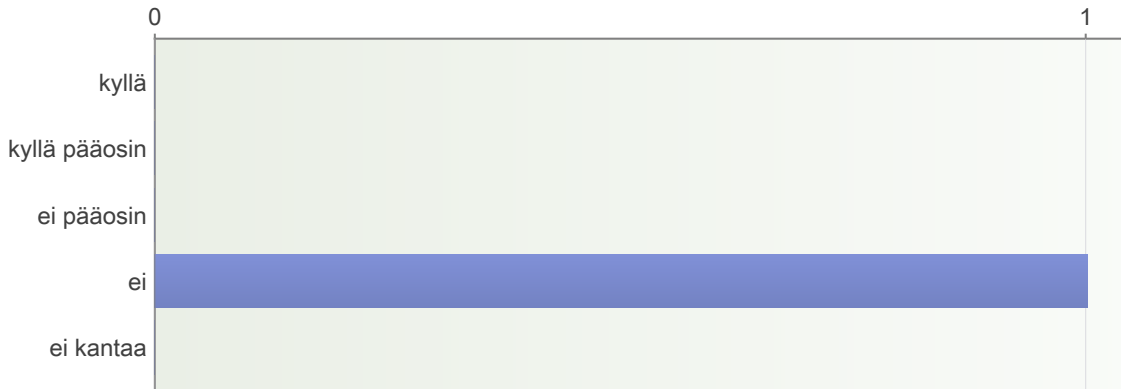
10. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Palvelujen integraatio vaatii paljon työtä, kun palveluntuottajia on runsaasti.

11. 5. Turvaako lakiluonnos palvelujen horisontaalisen ja vertikaalisen integraation?

Vastaajien määrä: 1

12. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

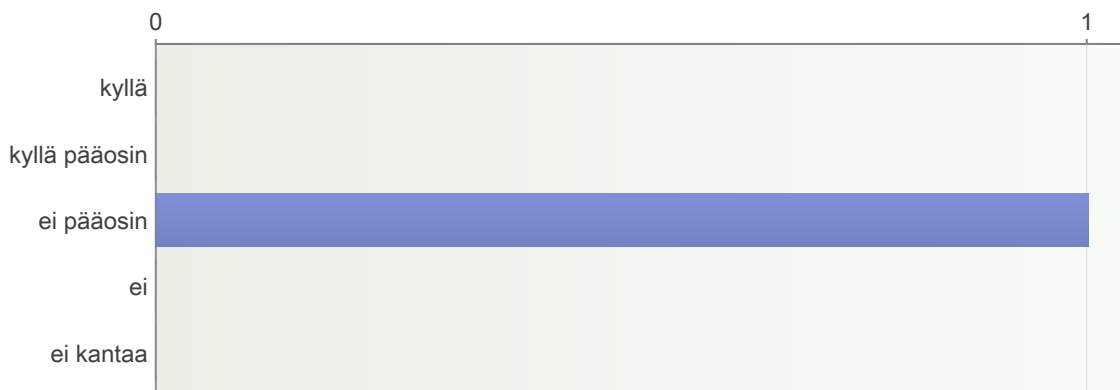
- Horisontaalinen intergraatio tarkoittaa sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistyötä, vertikaalinen perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon saumatonta yhteistyötä. Kainuussa horisontaalinen intergraatio ja vertikaalinen intergraatio saavutettiin jo Kainuun hallintokokeilun aikana, joka alkoi vuonna 2005. Epäilemättä juuri tämä integraation saavuttaminen oli hallintokokeilun suuri onnistuminen. Valinnanvapauden lisääminen ja terveyspalveluyritysten voimakas mukaantulo julkiseen järjestelmään on tekemässä mallista monimutkaisen ja vaarana on, että yhteistyö ja työnjako ei toimi niin hyvin kuin Kainuussa on onnistuttu tekemään.

Lakiluonnoksen mukaan maakunta vastaa siitä, että asukkaat saavat tarvitsemansa palvelut, ja että eri tuottajien palvelut ovat sujuvasti ja tehokkaasti yhteen toimiva kokonaisuus. Maakunta voi asettaa palveluketjuja ja palvelujen yhteensovittamista koskevia ehtoja, jotka palveluntuottajan on täytettävä. Maakunnan liikelaitos vastaa asiakkaansa palvelujen kokonaisuudesta, vaikka liikelaitos antaisi asiakassetelin palvelun hankkimiseen toiselta tuottajalta. Samalla tavoin sote-keskus vastaa asiakkaan koko palvelukokonaisuudesta, vaikka sote-keskus hankkisi toiselta palveluntuottajalta osan asiakkaan saamista palveluista.

Lakiluonnoksen mukaan keskeisenä työvälineenä yksittäisen asiakkaan palvelujen yhteensovittamisessa näyttää olevan palvelutarpeeseen perustuva asiakassuunnitelma. Asiakkaalla näyttää olevan yksi asiakassuunnitelma, joka laadittaisiin tarvittaessa. Se sisältäisi suunnitelman kaikista asiakkaan sosiaali- ja terveyspalveluista tuottajasta riippumatta. Yksi toimija (maakunnan liikelaitos tai sote-keskus) vastaisi sen laatimisesta asiakkaan tarpeen mukaan yhteistyössä muiden tuottajien kanssa. Kaikkien palveluntuottajien on noudatettava asiakassuunnitelmaa.

13. 6. Antaako esitys maakunnille riittävät edellytykset järjestämisvastuun toteuttamiseen?

Vastaajien määrä: 1

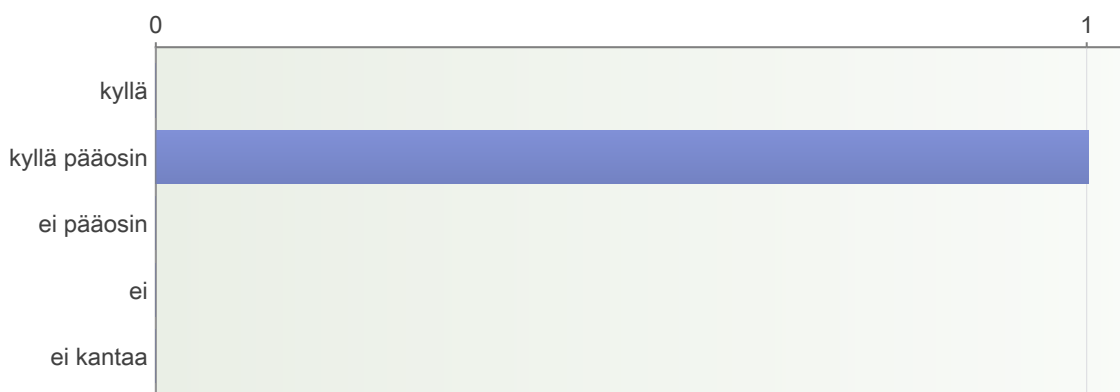
14. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Edellyttää sopimusosaamisen juristien sekä taloushallinnon ammattilaisten rekrytointia, mikä lisää terveydenhuollon kustannuksia.

15. 7. Edistääkö lakiluonnos toimintatapojen muutosta ja uusien palveluinnovaatioiden käyttöönottoa?

Vastaajien määrä: 1

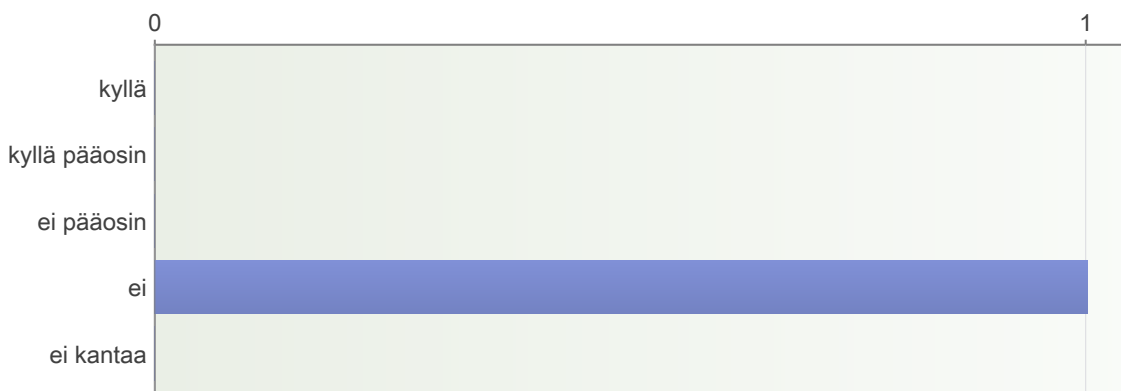
16. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Muutoksen läpivieminen edellyttää paljon kehittämistyötä, jota kyselyjen runsaudesta päätellen tehdään jo kaupallisissa yrityksissä. Julkisella puolella kehittämistyötä pitää tehdä enemmän. Toimintatapojen muutoksia ja uusia palveluinnovaatioita on mahdollista kehittää myös kevyemmillä rakenteellisilla uudistuksilla, esim. pelkästään järjestämisvastuun kokoaminen maakunnalle.
Jatkossa tarvitaan selkeät tavoitteet, mittarit, yhteiset tunnusluvut ja indikaattorit, joilla voidaan arvioida sitä, ovatko palveluinnovaatiot kokonaisuuden kannalta tarkoituksenmukaisia.

17. 8. Antaako valinnanvapauslakiluonnos yhdessä muun maakunta- ja sote-uudistuksen kanssa riittävät edellytykset saavuttaa 3 miljardin euron kustannusten kasvun hillinnän tavoite?

Vastaajien määrä: 1

18. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Valtioneuvoston teettämän selvityksen mukaan julkisten menojen kasvua voidaan vähentää vähentämällä alueellisia eroja sosiaali- ja terveyspalveluissa. Säästöjä syntyy, jos otetaan parhaat käytännöt maan laajuisesti. Kustannustehokkaimmista yksiköistä löytyy konkreettisia toimintamalleja. Niillä pystytään selvityksen mukaan alentamaan kustannuksia ilman laadun tai vaikuttavuuden heikentymistä.

Säästötavoitteen saavuttamiseksi 2029 mennessä SOTE -menojen reaalisen vuosikasvun pitäisi jäädä 0,9 prosenttiin välillä 2019–2029, kun nykyisessä ennusteessa menot kasvavat 2,4 prosenttia vuodessa. Onko tavoite saavutettavissa?

Kuhmon kaupungin näkemyksen mukaan 3 miljardin euron kustannusten kasvun hillinnän tavoite ei toteudu ilman, että palveluprosesseja kehitetään tai palveluita leikataan. Harvaan asutun alueen pelkona on, että palvelut karkaavat kauas syrjäseuduilta. Säästötavoitteen saavuttaminen edellyttäisi todennäköisesti palvelujen leikkaamista ja rajoittamista. Näin tuottavuustavoite olisi pienempi, jolloin tavoiteltu säästö SOTE -menoissa olisi mahdollinen.

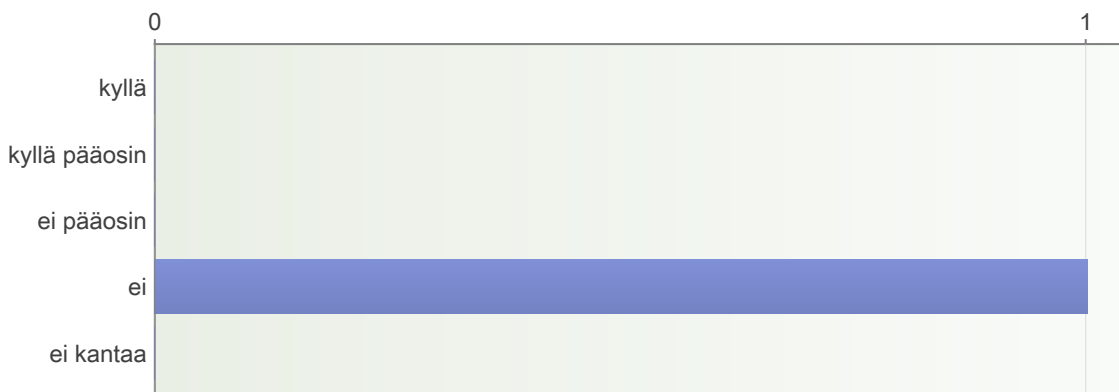
Sitran rahoittamasta ja Hanken Centre for Corporate Governancen laatimasta raportista ilmenee, että sekä yksityiset että julkiset sotepalveluiden tuottajat ovat Ruotsissa tyytymättömiä maakäräjien käyttämiin korvausjärjestelmiin, joilla hoitoa rahoitetaan. Raportin mukaan maakäräjät ovat nostaneet vaatimustasoaan palvelun laadun suhteen. Tämä on nostanut palvelun tuottamisen kustannuksia, mutta saadut korvaukset eivät

kuitenkaan ole nousseet. Sen vuoksi esimerkiksi vuonna 2014 maakäräjien omistamista terveyskeskuksista 48 prosenttia ja yksityisistä terveyskeskuksista 28 prosenttia toimi tappiollisesti. Toiminta oli sitä tappiollisempaa, mitä harvaanasutummalla alueella terveyskeskus toimi.

Tämän vuoksi maakäräjät tukevat omistamiaan terveyskeskuksia rahallisesti ja esimerkiksi IT-palveluiden muodossa. Julkiset terveyskeskukset ovat siis voineet jatkaa toimintaansa tilanteessa, jossa yksityisen toimijan olisi lopetettava toimintansa kannattamattomana. Ruotsin yksityisten firmojen mielestä tämä luo epäoikeudenmukaisen kilpailuasetelman. Toisaalta julkiset joutuvat viime kädessä vastuunsa vuoksi toimimaan myös niillä alueilla, joilla terveydenhuolto ei yksinkertaisesti ole taloudellisesti kannattavaa.

19. 9. Sosiaali- ja terveydenhuollon valinnanvapauslakiluonnoksen 3 luvussa säädettäisiin asiakkaan suoran valinnan sosiaali- ja terveyspalveluista. 9a. Turvaavatko maakunnan liikelaitoksen suoran valinnan palvelujen tuotantoa koskevat säännökset (mm. 16 §) palvelujen yhdenvertaisen saatavuuden kaikissa olosuhteissa?

Vastaajien määrä: 1

20. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Lakiluonnoksen mukaan suoran valinnan palveluja ovat lähinnä perusterveydenhuollon palvelut, eräät erikoislääkärien konsultaatiot sekä sosiaalipalvelujen neuvonta ja ohjaus. Samoin hammashoidon palvelut ovat suoran valinnan palveluja. Pelkona on, että palvelut heikkenevät syrjäseuduilla.

21. 9b. Onko lakiluonnoksen 18 §:ssä säädetty sote-keskuksen lakisääteinen palveluvalikoima sisällöltään ja laajuudeltaan tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

22. Vapaamuotoiset huomiot.

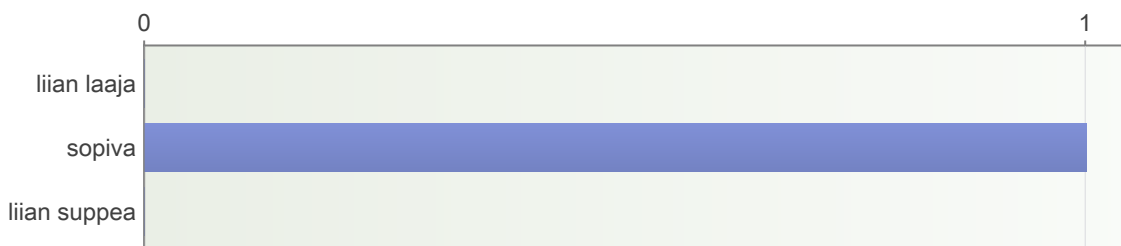
Vastaajien määrä: 1

- Lakiluonnoksessa termi sosiaali- ja terveyskeskus on harhaanjohtava, koska sosiaalihuollon näkökulmasta palveluna on käytännössä saatavilla vain yleinen ohjaus ja neuvonta ilman varsinaista päätöksentekoa. Käytännössä palveluvalikoima sosiaali- ja terveyskeskuksessa on terveydenhuoltoa.

Suoran valinnanvapauden palvelut voivat lisätä kilpailua sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöistä, millä voi korottaa henkilöstön palkkakustannuksia. Edelleen ammattihenkilöiden saatavuuden heikentyminen voi vaarantaa sosiaali- ja terveystalouden järjestämisen asianmukaisesti.

23. 9c. Onko lakiluonnoksen 18 §:ssä säädetty suunhoidon yksikköjen lakisääteinen palveluvalikoima sisällöltään ja laajuudeltaan tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

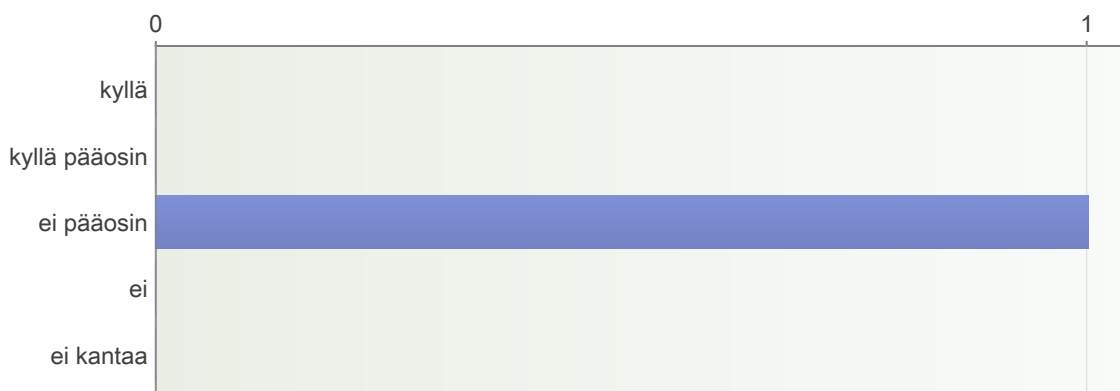
24. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Lakiluonnoksen mukaan maakunnan asukkaat voivat valita julkisen tai yksityisen hammashoitolan (suunhoidon yksikön) vuoden 2022 alusta. Jos asukas ei ole valinnut hammashoitolaan ennen 1.1.2024, maakunta osoittaa hänet parhaiten saavutettavissa olevaan yksikköön. Hammashoitolasta voi saada tarpeellista suun ja hampaiden hoitoa, kuten nykyisinkin. Lasten ja nuorten hoitoa annetaan maakunnan liikelaitoksen palveluissa. Maakunnan päätöksellä voi saada oikomishoitoa varten asiakassetelin. Myös hammasproteettista hoitoa varten voi saada asiakassetelin.

25. 9d. Onko lakiluonnoksen 18 § sote-keskuksen suoran valinnan palveluista riittävän selkeä siltä osin, mitkä palvelut kuuluvat suoran valinnan palvelujen piiriin ja mitkä kuuluvat maakunnan liikelaitoksen tuottamiin muihin kuin suoran valinnan palveluihin?

Vastaajien määrä: 1

26. Jos ei, niin miten olisi tarkoituksenmukaista määritellä ne perusteet, joilla määritellään tarkemmin sote-keskuksissa tuotettavat palvelut?

Vastaajien määrä: 1

- Jos lausuntoluonnoksen laatijoilla on ongelmia hahmottaa valinnanvapauden käytännöt, kuinka hyvin ne on suunniteltu. Eri palvelutarpeiden määrittelyt ja asiakaskohtaisten budjettien teko ovat uusia työmuotoja, jotka lisäävät kustannuksia.

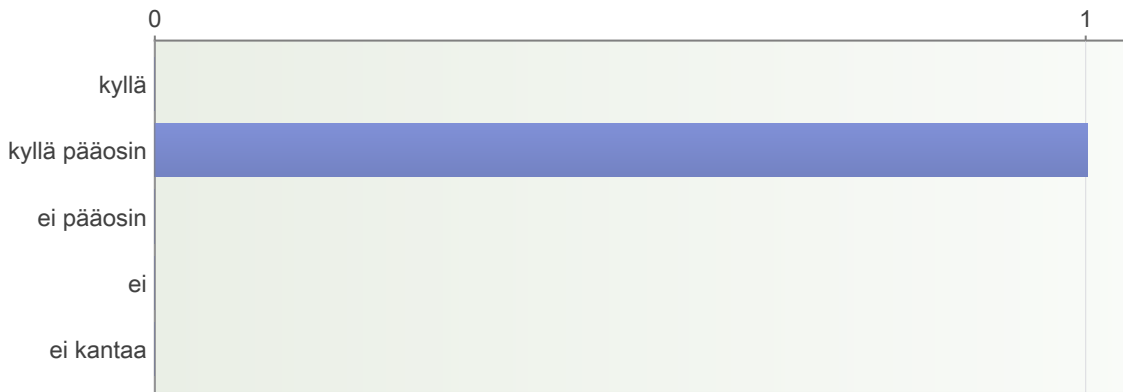
Lakiluonnos siirtää palvelukokonaisuuksien ja asiakkaiden palveluketjujen määrittelyvastuun maakunnille, mutta säännösvaltaa jätetään valtioneuvoston asetukselle. Hyvää lainvalmistelua olisi, että valtioneuvoston asetusta tältä osin säädettäisiin yhtä aikaa valinnanvapauslain kanssa.

Muutos edellyttää maakunnilta merkittävää järjestämisosaaamista. Henkilöstön osalta riski on, että maakunta päättää olla itse tuottamatta joitakin palveluja, jos markkinoilla on riittävästi yksityisiä toimijoita. Tämä voi vaikuttaa merkittävästi henkilöstön asemaan lyhyellä ja pitkällä aikavälillä.

Maakunta ei voi merkittävässä määrin vaikuttaa suoran valinnan palveluiden volyyymiin, mutta viimesijainen vastuu kuitenkin kuuluu maakunnalle.

27. 9e. Onko lakiluonnoksen 18 § suunhoidon suoran valinnan palveluista riittävän selkeä siltä osin, mitkä palvelut kuuluvat suoran valinnan palvelujen piiriin ja mitkä kuuluvat maakunnan liikelaitoksen tuottamiin muihin kuin suoran valinnan palveluihin?

Vastaajien määrä: 1

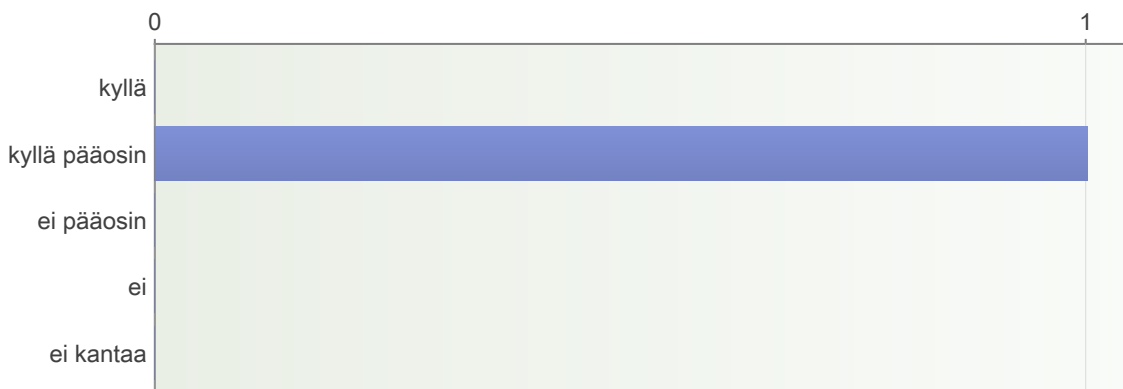
28. Jos ei, niin miten olisi tarkoituksenmukaista määritellä ne perusteet, joilla määritellään tarkemmin suunhoidon yksiköissä tuotettavat palvelut?

Vastaajien määrä: 1

- Järjestelmä vaikuttaa sekavalta ja monimutkaiselta yksittäisen kansalaisen näkökulmasta. Kansalaisella on vaikea ymmärtää, mitkä palvelut kuuluvat suoran valinnan palvelujen piiriin ja mitkä kuuluvat maakunnan liikelaitoksen tuottamiin muihin kuin suoran valinnan palveluihin

29. 9f. Ovatko säännökset (mm. 18 § ja 37 §) sosiaalihuollon osalta tarkoituksenmukaisia ja riittäviä?

Vastaajien määrä: 1

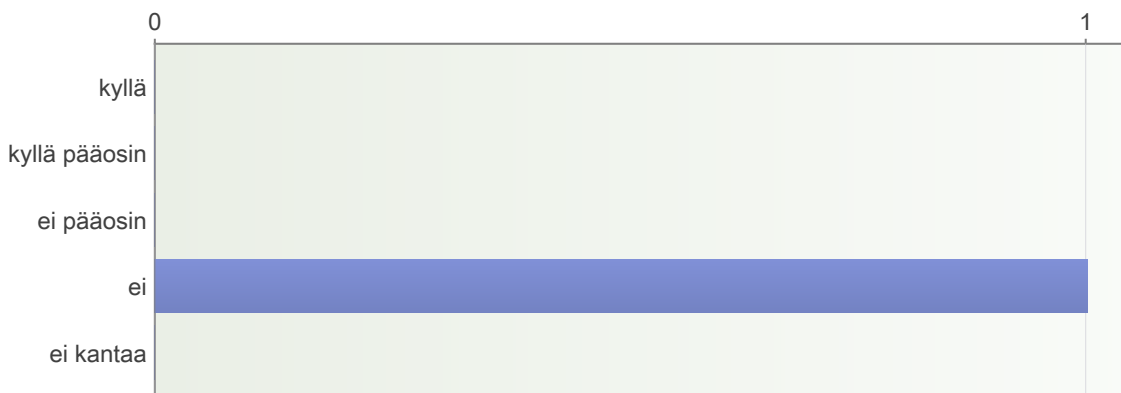
30. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Lakiluonnoksen mukaan sote-keskuksista saa sosiaalipalvelujen neuvontaa ja ohjausta. Sote-keskusten yhteydessä työskentelee myös maakunnan sosiaalipalvelujen henkilöstöä. Maakunnalla pitää olla yksi tai useampi sote-keskusten tiloissa työskentelevä ryhmä, johon kuuluu sosiaalityöntekijä, muita sosiaalihuollon ammattihenkilöitä ja tarpeen mukaan terveydenhuollon ammattihenkilöitä. Näin maakunnan henkilöstö tarjoaisi sote-keskuksissa sosiaalipalveluja ja tekisi palvelutarpeen arviointeja. Asiakkaan ei aina tarvitsisi hakeutua sitä varten maakunnan liikelaitoksen palveluyksikköön.

31. 10. Lakiluonnoksen 4 luvussa säädettäisiin asiakkaan mahdollisuuksista valita maakunnan liikelaitos. 10a. Antaako lakiluonnoksen 21 § asiakkaalle tarkoituksenmukaiset mahdollisuudet valita liikelaitos?

Vastaajien määrä: 1

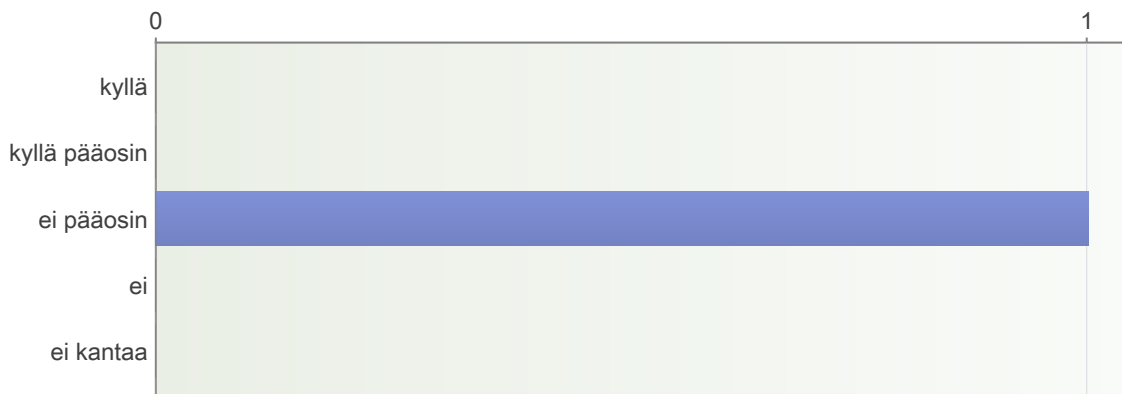
32. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Kuhmon on keskustasta on yli 60 kilometriä seuraavaan vaihtoehtoon eli Sotkamoon saamaan palveluita. Kuhmon Hirveläntieltä matkaa Sotkamoon kertyy yli 80 kilometriä ja Kuumusta reilusti toistasataa kilometriä. Kysymys on teoreettinen.

33. 10b. Entä antaako lakiluonnoksen 22 ja 23 § asiakkaalle tarkoituksenmukaiset mahdollisuudet valita liikelaitoksen palveluyksikkö/yksiköt?

Vastaajien määrä: 1

34. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Lakiluonnoksen mukaan valinnanvapaus tarkoittaa asiakkaan oikeutta valita itselleen sopiva sosiaali- ja terveyspalvelujen tuottaja, palveluyksikkö ja ammattihenkilö. Näitä valintaoikeuksia on tarkoitus laajentaa 1.1.2020 alkaen. Valinnanvapauslain luonnoksen mukaan julkisesti rahoitettuja sosiaali- ja terveyspalveluja voivat jatkossa tarjota asiakkaalle julkiset, yksityiset ja kolmannen sektorin toimijat, kuten järjestöt ja säätiöt. Asiakasmaksut ovat samat kaikilla palveluntarjoajilla. Asiakas voi valita nykyistä monipuolisemmin omaan tilanteeseensa sopivia palveluntuottajia.

35. 11. Lakiluonnoksen 5 luvussa säädettäisiin asiakassetelin käytöstä asiakkaan valinnanvapauden lisäämisessä. 11a. Onko lakiluonnoksen 24 §:ssä säädetty asiakasseteli sisällöltään ja laajuudeltaan tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

36. Vapaamuotoiset huomiot.

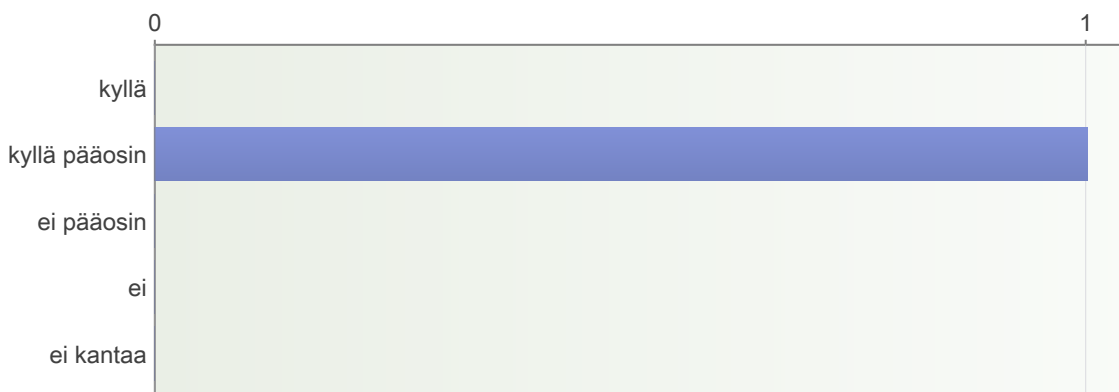
Vastaajien määrä: 1

- Lakiluonnoksen mukaan maakunnan liikelaitos voi myöntää asiakkaalle asiakassetelin, jolla asiakas voi valita haluamansa palveluntuottajan, jolta saa sovitun palvelun. Asiakassetelin voi saada, jos maakunnan liikelaitos on arvioinut ja todennut asiakkaan palvelutarpeen. Esimerkiksi asiakas voi saada asiakassetelin kotipalvelujen hankkimiseen. Tällöin asiakas valitsee itselleen sopivan kotipalvelujen tuottajan.

Kyse ei ole asiakkaan käteen tai tilille annettavasta rahasta tai setelistä. Asiakassetelillä tarkoitetaan maakunnan sitoumusta korvata asiakkaan palvelun kustannukset asiakassetelissä määrättyyn arvoon saakka. Setelissä määritellään palveluja ja niiden enimmäiskustannus. Maakunta maksaa korvauksen suoraan palveluntuottajalle. Asiakkaan tarvitsee maksaa vain asiakasmaksu, joka on samasta palvelusta samansuuruinen eri palveluntuottajilla. Asiakassetelin arvo kattaa sillä hankittavan palvelun. Jos asiakas haluaa, hän voi omalla kustannuksellaan ostaa lisäpalveluja.

37. 11b. Onko maakunnan liikelaitoksella 24 §:n 2 ja 3 momentissa säädettyjen rajausten perusteella edellytykset turvata riittävät palvelut kustannustehokkaalla tavalla?

Vastaajien määrä: 1

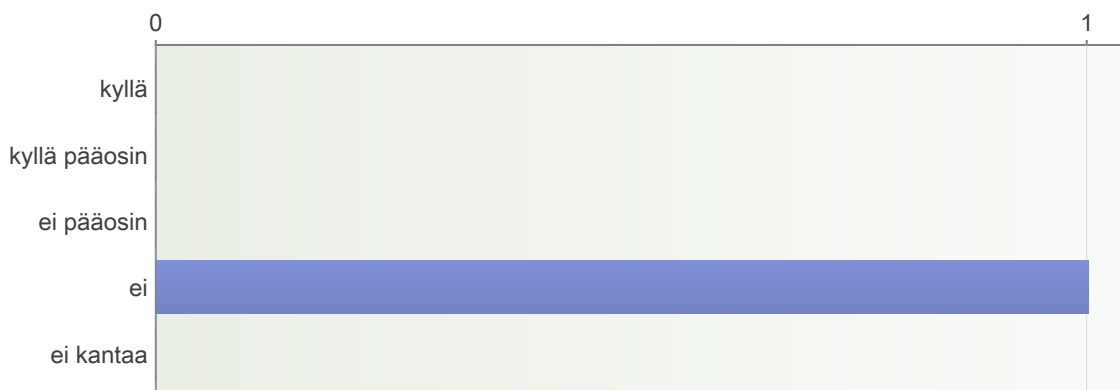
38. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Lakiluonnoksen mukaan maakunnan liikelaitos tarkoittaa hallinnollista kokonaisuutta, joka koostuu maakunnan itse tuottamista sosiaali- ja terveyspalveluista. Liikelaitoksesta saa esimerkiksi erikoissairaanhoidon, sosiaalipalveluja, neuvolapalvelua, kuntoutusta sekä koulu- ja opiskelijaterveydenhuoltoa. Liikelaitos on myös taloudellinen yksikkö. Liikelaitoksella on maakunnan muusta toiminnasta eriytetty kirjanpito. Lakiluonnoksen perusteella näyttää siltä, että edellytykset kustannustehokkaalle palvelutuotannolle ovat olemassa.

39. 11c. Onko lakiluonnoksen 24 §:n sääntely riittävä erikoissairaanhoidon valtakunnallisen ja alueellisen palvelujärjestelmän turvaamisen näkökulmasta?

Vastaajien määrä: 1

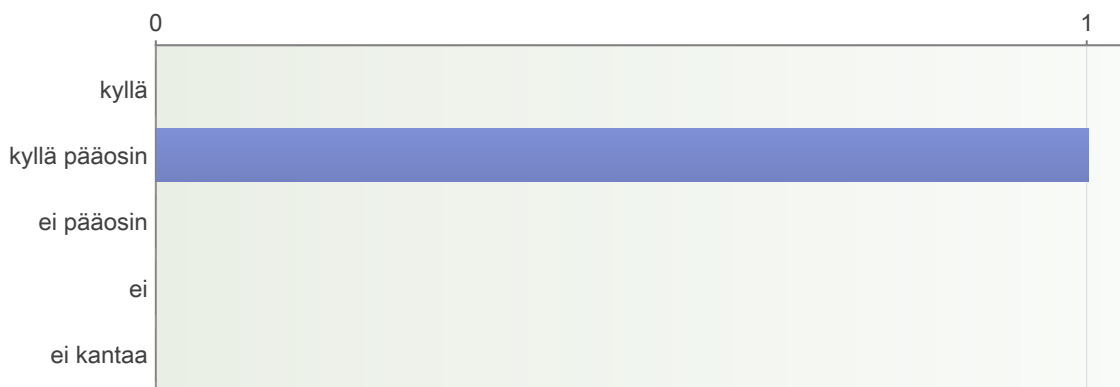
40. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Maakunnan harkintavaltaa on rajattu liikaa sen suhteen, missä laajuudessa asiakassetelit ovat käytössä. Maakunnalla tulisi olla enemmän harkintavaltaa erityisesti polikliinisten toteutettavien kirurgisten toimenpiteiden sekä kiireettömän leikkaustoiminnan osalta, mitkä olennaisesti kytkeytyvät alueelliseen erikoissairaanhoidon ja päivystystoiminnan toteuttamiseen.

41. 11d. Ovatko asiakasseteliä koskevat säännökset asiakkaan aseman ja oikeuksien näkökulmasta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

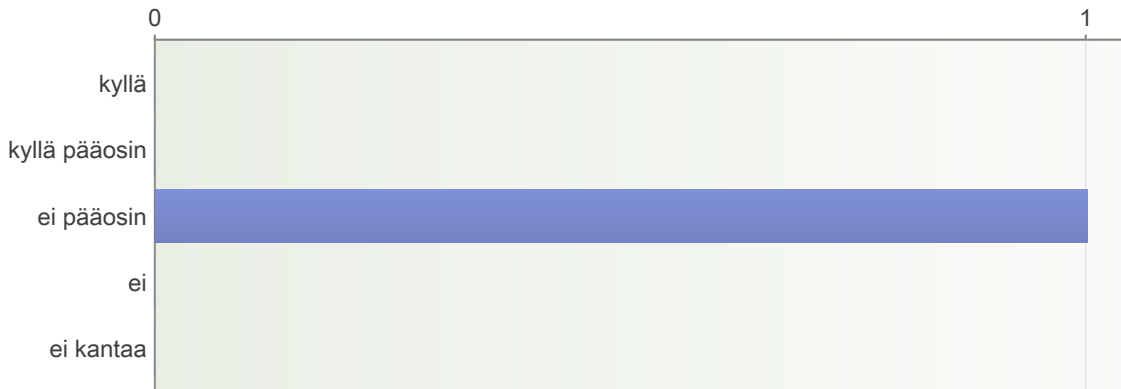
42. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Käytäntö tulee osoittamaan, onko oikeuksista ja velvollisuuksista säädetty tarkoituksenmukaisesti.

43. 11e. Turvaako asiakasetelijärjestelmä maakunnalle riittävät ohjaus- ja vaikutusmahdollisuudet järjestämisvastuun toteuttamisen näkökulmasta?

Vastaajien määrä: 1

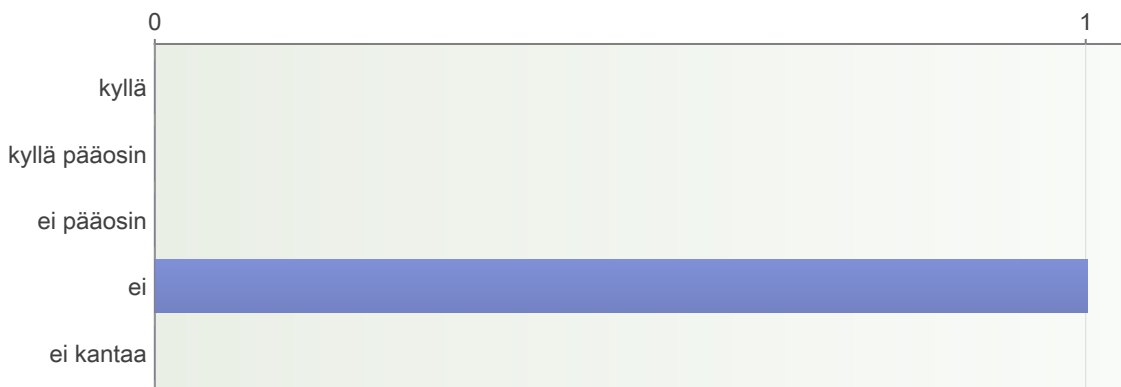
44. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Ennustaminen on vaikeaa. Huonoja esimerkkejä löytyy mm. Iso-Britanniasta.

45. 12. Lakiluonnoksen 6 luvussa säädettäisiin henkilökohtaisen budjetin käytöstä asiakkaan valinnanvapauden lisäämisessä. Mahdollistavatko säännökset asiakkaalle riittävät mahdollisuudet vaikuttaa tarvitsemiensa palvelujen toteutukseen?

Vastaajien määrä: 1

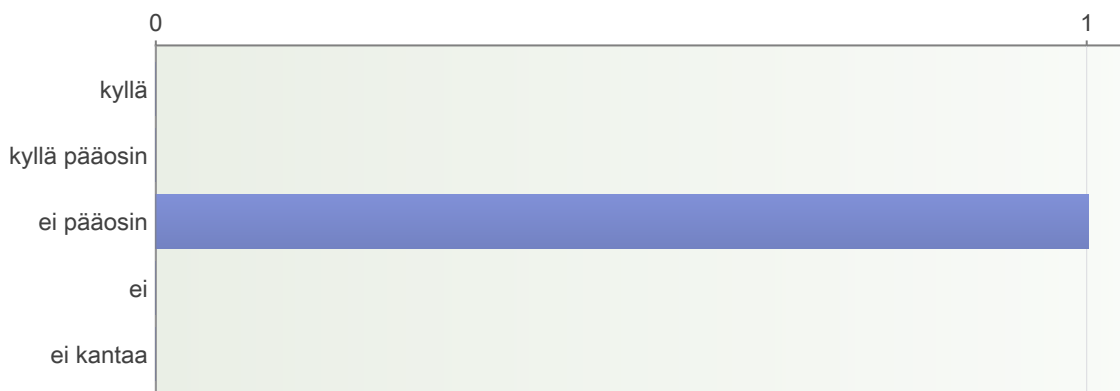
46. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Budjetointi ei lisää valinnanvapautta, vaan nostaa terveydenhuollon kokonaiskustannuksia hallinnollisten töiden kasvun kautta. Lakiluonnos lähtee siitä, että henkilökohtaisella budjetilla hankittavat palvelut ovat maakunnan liikelaitoksen järjestämisvastuuseen kuuluvia sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja. Toisaalta henkilökohtainen budjetti korostaa asiakkaan omien tarpeiden ja tavoitteiden pohjalta rakentuvaa asiakassuunnitelmaa. Henkilökohtainen budjetti koskee luonnoksen mukaan varsin haavoittuvia asiakasryhmiä. Käytännössä voi syntyä tilanteita, joissa asiakas tai hänen omainen saattaa kokea etunsa mukaiseksi sellaisen palvelun, mikä asiantuntijan mukaan ei ole hänelle hyväksi tai päinvastoin.

47. 13. Lakiluonnoksen 7 luvussa säädettäisiin asiakkaan neuvonnasta ja ohjauksesta sekä palvelutarpeen arvioinnista. Lisäksi lakiluonnoksen 5 §:ssä säädettäisiin asiakkaalle tehtävästä yhdestä asiakassuunnitelmasta. Turvaavatko säännökset riittävän hyvin asiakkaan oikeudet sekä palvelujen toteuttamisen asiakkaan tarpeita vastaavasti?

Vastaajien määrä: 1

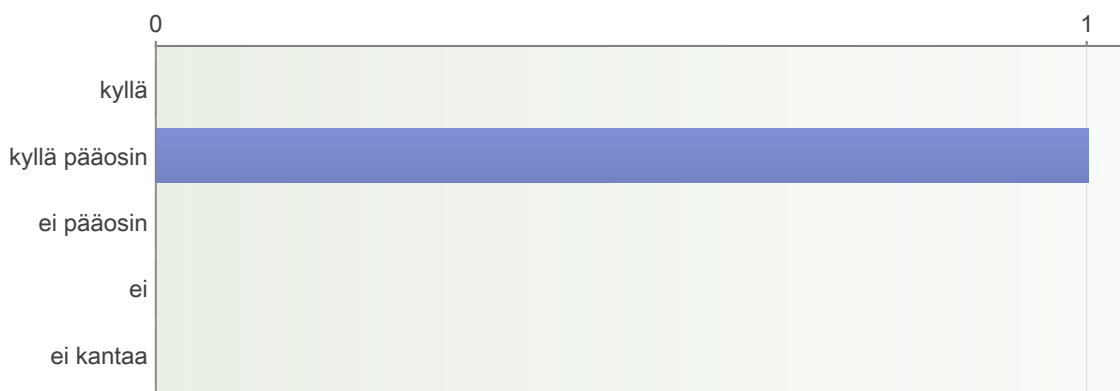
48. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Järjestelmä kokonaisuudessaan on vaikeaselkoinen ja sekava. Matalan kynnyksen neuvontapisteet ovat lakiluonnoksen mukaan keskittymässä sote - keskuksiin, jossa laaditaan mahdollinen asiakassuunnitelma. Kuitenkin palvelutarpeen arviointi ja palvelupäätökset sekä asiakassuunnitelma ja oman työntekijän nimeäminen tapahtuvat maakunnan liikelaitoksen toimesta silloin, kun palvelujen tarve kattaa maakunnan liikelaitoksen tuotantovastuulle kuuluvia palveluja. Käytännössä tämän kaltainen toiminta hajoittaa keskitetyn asiakas- ja palveluohjaustoiminnan eikä ole näin ollen kaikissa tilanteissa asiakkaan edun mukaista.

49. 14. Lakiluonnoksen 8 luvussa säädettäisiin palveluntuottajien hyväksymis- ja sopimusmenettelyistä. 14a. Ovatko säännökset hyväksymismenettelyistä lakiluonnoksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

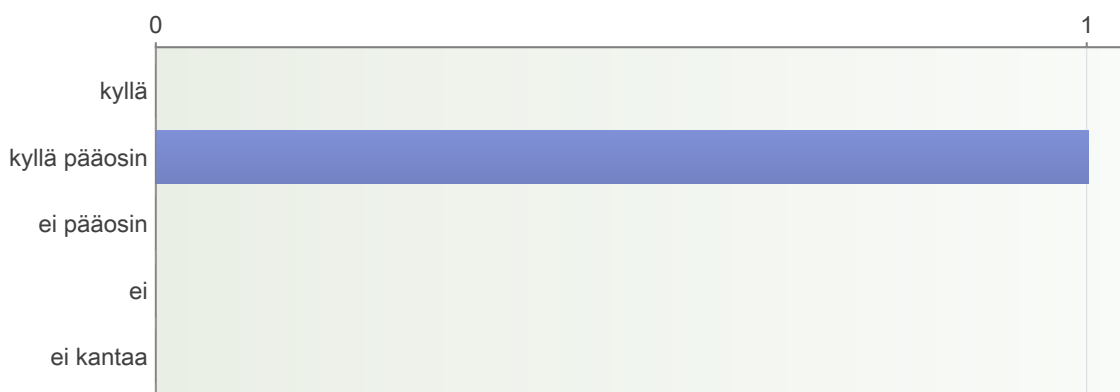
50. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Riskinä ovat toiminnassa tapahtuvat muutokset. Valvonnan tulee olla jatkuvaa.

51. 14b. Varmistaako hallintopäätöstä ja ehtojen asettamista koskeva sääntely (42 §) riittävät mahdollisuudet maakunnan järjestämisvastuun toteuttamiseen.

Vastaajien määrä: 1

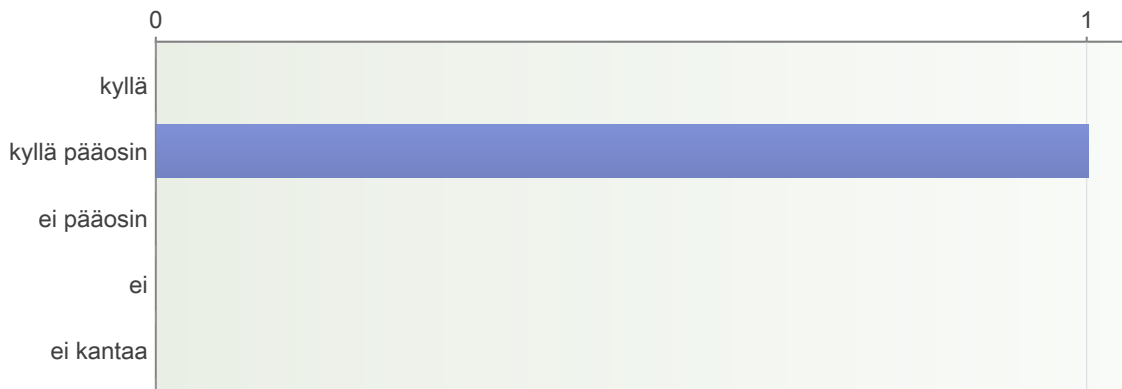
52. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Lähtökohtaisesti lakiluonnoksessa esitetyt maakunnan asettamat ehdot palveluntuottajille ovat hyvin pitkälti sen suuntaisia, jotka ovat käytössä alueilla jo tällä hetkellä, kun palveluja hankitaan yksityisiltä palveluntuottajilta.

53. 14c. Ovatko säännökset sopimusmenettelyistä lakiluonnoksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

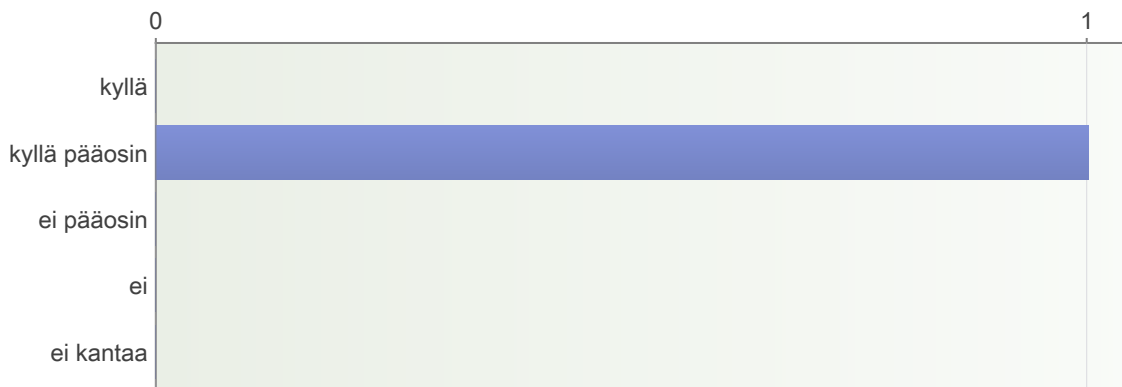
54. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Sopimusten määrän lisääntyminen merkitsee hallinnollisen työn kasvua.

55. 15. Lakiluonnoksen 9 luvussa säädettäisiin palvelujen tuottamisesta ja palveluntuottajien velvoitteista. Ovatko säännökset lakiluonnoksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

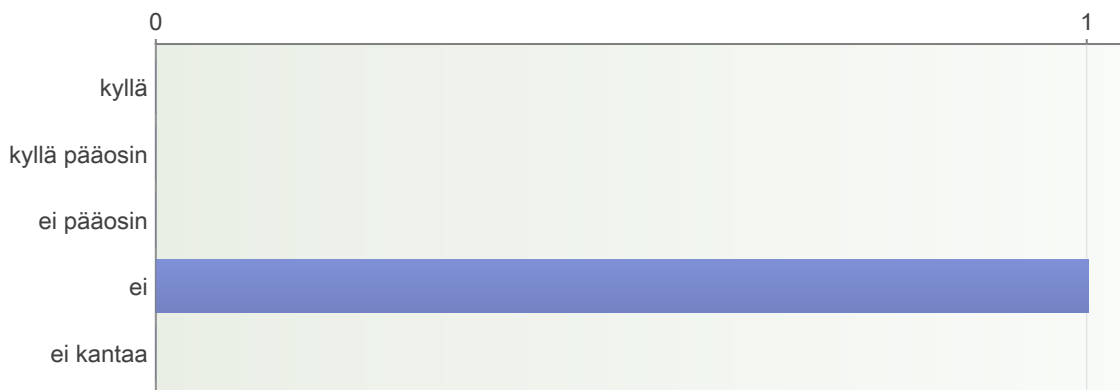
56. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

57. 16. Lakiluonnoksen 10 luvussa säädettäisiin palveluntuottajalle suoritettavista korvauksista.

16a. Ottavatko sote-keskuksen kiinteän maksun osuus ja sen määräytymistä koskevat tekijät riittävästi huomioon asiakkaiden erilaiset palvelutarpeet ja niiden aiheuttamat kustannukset?

Vastaajien määrä: 1

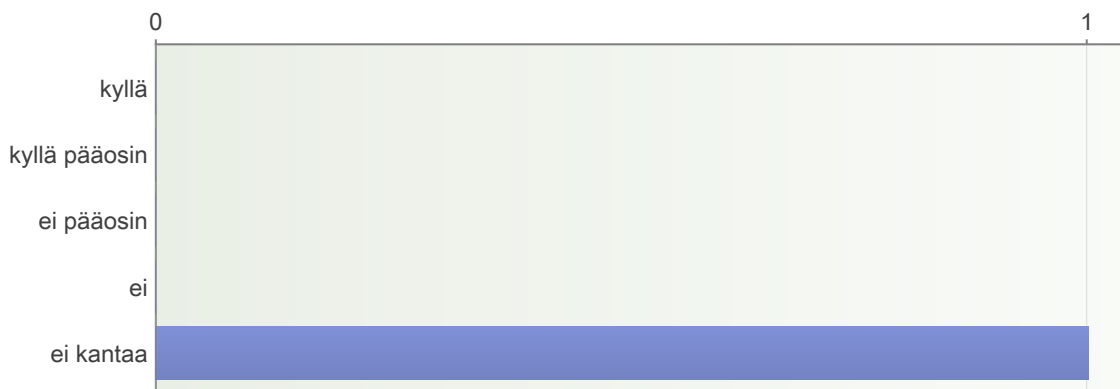
58. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Kilpailu asiakkaista voi johtaa epäoikeudenmukaisuuksiin. Kapitaatiota painottava korvausmalli sisältää useita ongelmia. Se voi kannustaa alitarjontaan, kustannusten ja potilaan palveluvastuun siirtoon sekä asiakasvalintaan (kerman kuorinta).

59. 16b. Ovatko säännökset muista korvauksista uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

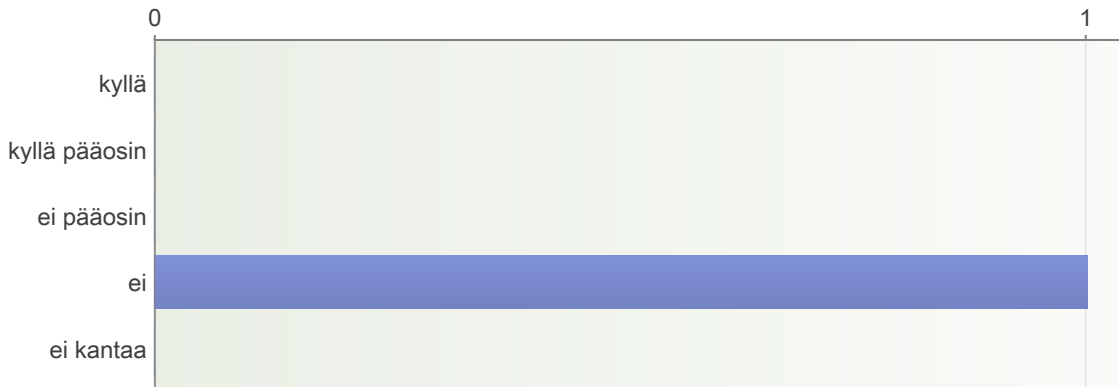
60. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Menettely on mutkikas ja kiistoille altis. Lisää terveydenhuollon kustannuksia.

61. 16c. Turvaavatko säännökset maakunnan liikelaitoksen sote-keskukselle ja yksityisen tuottajan sote-keskukselle yhdenvertaiset toimintaedellytykset?

Vastaajien määrä: 1

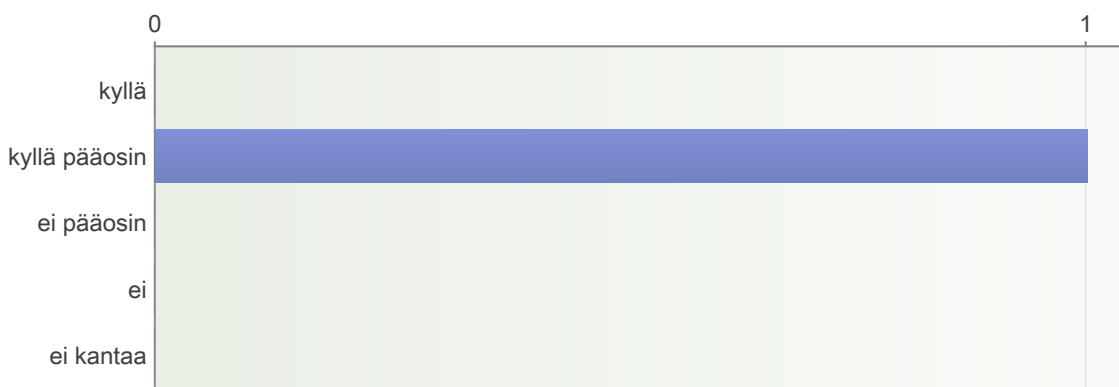
62. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Vaarana on, että yksityiset sote-keskukset ohjaavat monenlaista ja kalliimpaa palvelua tarvitsevat potilaat maakunnille. Julkinen sote-keskus ei voi valita potilaitaan/asiakkaitaan ja kuitenkin yksityiselle sote-keskukselle varataan oikeus tuottaa vain tiettyjä palveluita, joita se itse parhaaksi näkee – ei tasa-arvoista. Täysin tasavertaisia toimintaedellytyksiä ei näillä säännöksillä saada, koska maakunnan liikelaitokseen ja yritysmuotoisiin toimijoihin kohdistuvat säädöspohjaiset velvoitteet ovat erilaiset.

63. 17. Lakiluonnoksen 12 luvussa säädettäisiin lain voimaantulosta. 17a. Turvaavatko 85 §:n mukaiset asiakasseteliä koskevat siirtymäsäännökset palvelujen saatavuuden siirtymävaiheessa?

Vastaajien määrä: 1

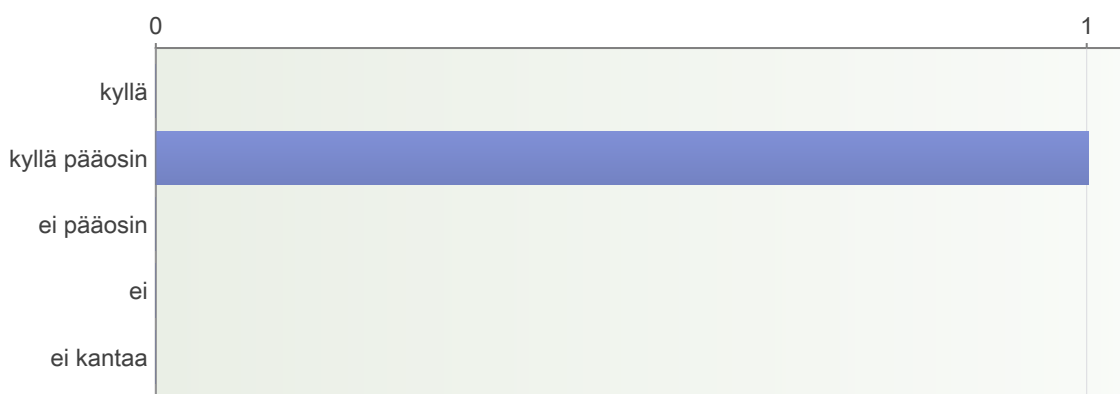

64. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

65. 17b. Turvaavatko 86 ja 88 §:n mukaiset sote-keskusta koskevat siirtymäsäännökset palvelujen saatavuuden siirtymävaiheessa?

Vastaajien määrä: 1

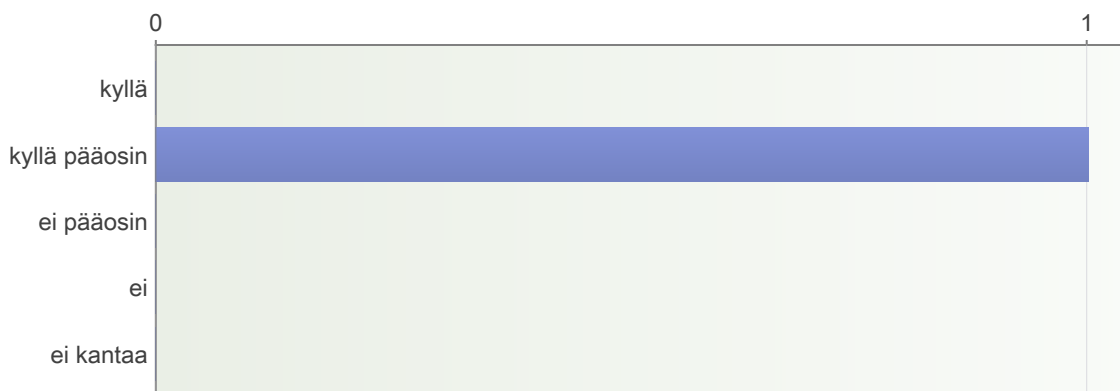

66. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

67. 17c. Turvaavatko 87 ja 89 §:n mukaiset suunhoidon yksiköitä koskevat siirtymäsäännökset palvelujen saatavuuden siirtymävaiheessa?

Vastaajien määrä: 1

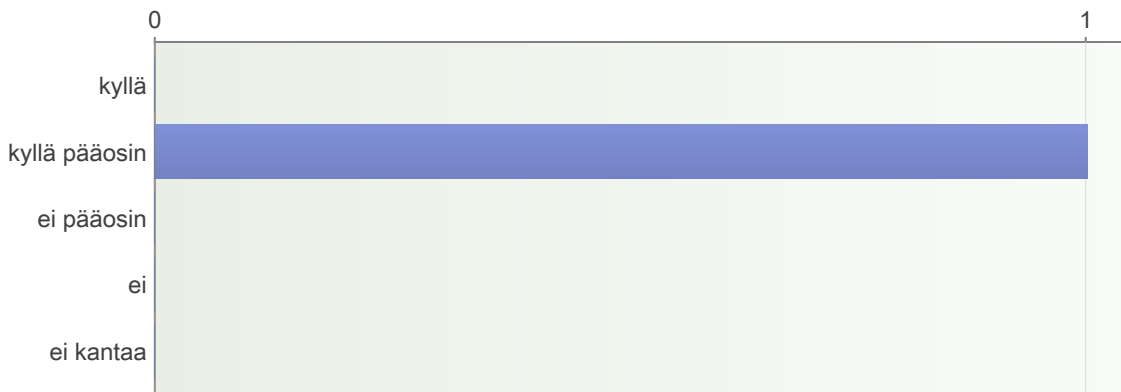

68. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

69. 17d. Turvaako esitys sosiaali- ja terveystalvveluiden yksityisten tuottajien toimintaedellytykset?

Vastaajien määrä: 1

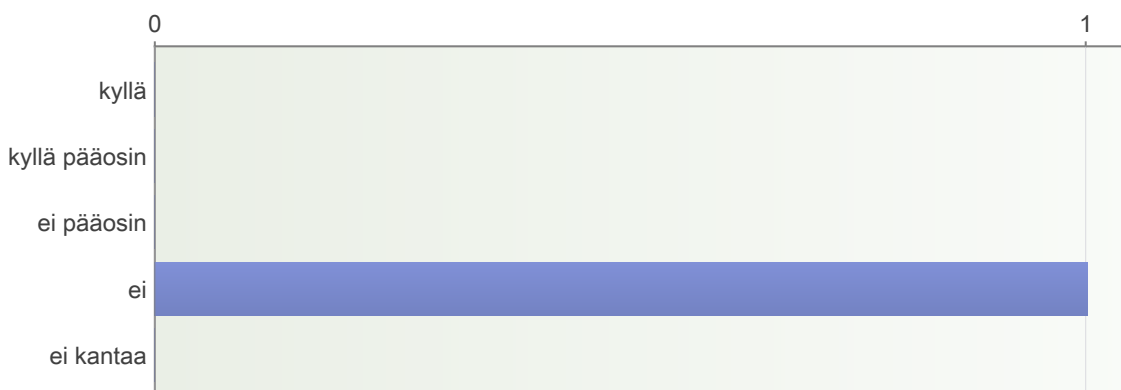
70. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Huolena on, onko pienillä yrityksillä edellytyksiä toimia asiakassetelipalvelujen ja henkilökohtaisen budjetin palvelujen tuottajina. On tärkeää, että sote-keskus ja maakunnan liikelaitos täydentävät omaa palvelutuotantoaan ostamalla palveluja pieniltä ja mikroyrityksiltä. Pienet yritysten tulee voida toimia sote-keskuksen tuottajana yhteistyösopimusten tai yhteisen yrityksen kautta. Pienillä yrityksillä tulee olla mahdollisuus tarjota myös asiakassuunnitelman mukaisiin kotipalveluihin kuuluvia erilaisia tukipalveluja, kuten siivousta ja ruokahuoltoa.

71. 17e. Antaako esitys riittävät edellytykset pienten toimijoiden toimimiseen sosiaali- ja terveydenhuollon palveluntuottajina?

Vastaajien määrä: 1

72. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

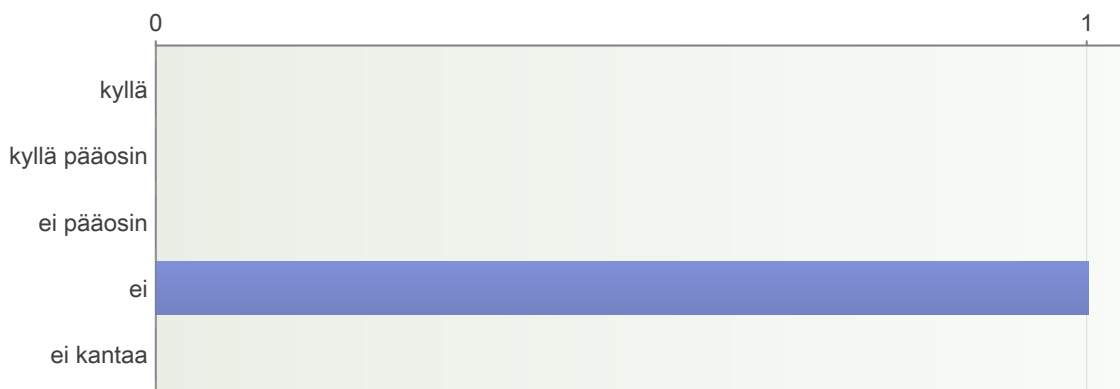
- Pienen vastaanoton olemassaolo (esim. yksityinen pieni hammashoitola) voi muodostua vaikeaksi raskaalla byrokratialla ja ylimitoitetuilla vaatimuksilla, joissa ei oteta huomioon sen suurista vastaanotoista poikkeavaa tilannetta. Tällä heikennetään erityisesti pienten, erityistaitoja omaavien yrittäjien asemaa ja vähennetään asiakkaan valinnanmahdollisuuksia.

Esityksessä mainitaan, että asiakkaan valinnanvapauden toteuttamiseksi on valtakunnalliset tiedonhallintapalvelut ja että kaikkien kyseisessä laissa tarkoitettujen palveluntuottajien on käytettävä näitä tiedonhallintapalveluja. Säännösesityksessä mainitut ehdot ovat erittäin vaativia käytännössä toteutettaviksi.

On epäselvää, täyttävätkö pienet toimijat tiedonhallintapalveluiden vaatimukset ja minkälaisia taloudellisia kustannuksia palveluntuottajille aiheutuu tiedonhallintapalveluiden käyttämisestä.

73. 18. Onko uudistuksen vaikutukset arvioitu näkemyksenne mukaan oikein ja riittävästi?

Vastaajien määrä: 1

74. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Kyseessä on hyvin suuri muutos, jonka lopputulosta on vaikea arvioida. On suotavaa, että muutoksen edetessä, linjauksia voitaisiin tarkistaa.

Uudistuksen taloudellisia vaikutuksia ei ole arvioitu eikä tiedossa riittävästi. Sosiaali- ja terveydenhuollossa tarjonta lisää kysyntää kuten valinnanvapauspilotteissa on todettu. Tämä ei vähennä kustannuksia vaan voi lisätä niitä. Sote- uudistuksen säästöt ja taloudelliset tavoitteet eivät toteudu vaan kustannukset tulevat kasvamaan.

Valinnanvapauden vaikutus kasvattaa terveys- ja hyvinvointieroja on todennäköistä, koska kaikki, etenkin heikommassa asemassa olevat, eivät voi, kykene tai ei ole mahdollista käyttää valinnanvapautta.

75. 19. Miten arvioisitte uudistuksen vaikuttavan oman organisaationne tai jäsenorganisaatioidenne asemaan?

Vastaajien määrä: 1

- Kainuussa muutosta on harjoitettu. Iso riski on perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon integraation katkeaminen.

Hallinnollisesti uudistus on erittäin suuri, mikä osaltaan vaatii merkittävää työpanosta. Valinnanvapaus voi johtaa sosiaali- ja terveyspalvelujen nykyisten palveluketjujen hajaantumisen (disintegraation) ja sen seurauksena kustannusten nousuun ja palvelujen heikentymiseen Kainuun alueella.

Osin monimutkainen ja vaikeasti ymmärrettävä valinnanvapausjärjestelmä edellyttää kuntalaisille toimivaa ja järjestelmällistä palvelu- ja asiakasohjausta, joka tällä hetkellä toimii keskitetysti vain osin Kainuun sotessa (esim. vanhuspalvelut). Lakiluonnoksessa esitetty keskitetty palveluohjausmalli pirstaloituu, eikä siltä osin palvele asiakkaan palvelukokonaisuuden hallintaa sekä palveluohjauksen toteutusta ns. yhden luukun periaatteella.

76. 20. Muut vapaamuotoiset huomiot hallituksen esitysluonnoksesta.

Vastaajien määrä: 1

- Valinnanvapaus on kannatettava periaate, mutta sote-uudistuksen tavoitteita se uhkaa: riskeinä ovat kustannusten nousu, asiakaslähtöisen integraation ja yhdenvertaisuuden häviäminen sekä palvelujen tuottajien oman edun mukainen asiakkaiden ohjaaminen.

Haja-asutusalueille ei voi syntyä yhtä runsasta palvelutarjontaa kuin kaupunkeihin. Suomessa on myös alueita, joissa on käytännössä vain yksi palveluntuottaja. Tulevan maakunnan tulee turvata palvelut myös haja-asutusalueilla. Joitakin palveluita on mahdollista tarjota myös uusilla tavoilla esimerkiksi verkkopalveluina tai kotiin tuotuna.

Kainuussa sote-uudistus on jo toteutettu pienimuotoisemmin Kainuun hallintokokeilun ja myöhemmin Kainuun sote –kuntayhtymän myötä. Kainuun kuntien yhteistyö on johtanut hyviin tuloksiin sosiaali- ja terveydenhuollon osalta. Sote-uudistuksen merkittävimmät tavoitteet voidaan saavuttaa ilman että saatetaan sosiaali- ja terveydenhuollon järjestelmä täysin sekaisin. Sinänsä maakuntauudistus tarvitaan, koska pienimmät kunnat eivät enää itse kykene vastaamaan sosiaali- ja terveydenhuollon palveluista.

Suoran valinnan palveluissa esitetty vaade järjestää sote-keskuksessa useiden eri erikoislääkäreiden vastaanottopalveluja aiheuttaa todennäköisesti maakunnalle varsin suuren haasteen käytännön toteutuksen kannalta. Erikoislääkäreiden määrä ei valitettavasti lisäänty pelkästään lainsäädäntöä muuttamalla. Tarve erikoissairaanhoidon palveluihin sote – keskuksiin tulee perustua

asiakkaiden tarpeisiin ja volyymeihin eikä lakiin.

77. 21. Yksilöidyt muutosehdotukset lakiluonnokseen.

Vastaajien määrä: 1

- -